

YAŞANABİLİR SOKAKLAR OLUŞTURMAK İÇİN TASARIM ÖNERİLERİ: CEP PARKLAR VE PARKLETLER

Pelin ŞAHİN KÖRMEÇLİ
Çankırı Karatekin Üniversitesi, Türkiye
pelinsahin@karatekin.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-4772-8202>

İdris ELİTAŞ
elitasidris65@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0003-4754-5235>

<i>Atıf</i>	Şahin Körmeçli, P. & Elitaş, İ. (2023). Yaşanabilir Sokaklar Oluşturmak için Tasarım Önerileri: Cep Parklar ve Parkletler. The Turkish Online Journal of Design Art and Communication, 13 (4), 1107-1122.

ÖZ

Hızla artan kentleşme ile kentlerde yeşil alan varlığı giderek azalmaktadır. Kentlerde kullanılmayan ya da âtil kalmış alanlar yeşil alanlara kazandırılarak yaşanabilir mekânlar üretilmeye ihtiyaç vardır. Cep parkları ve parkletler, küçük ve âtil kalmış alanları değerlendirmek ve kent ekolojisine katkı sağlamak açısından geliştirilen yenilikçi uygulamalardır. Bu çalışmada Çankırı ilinde kentsel koridor olan Tatlıçay üzerinde yer alan yeşil alanlarda cep park ve parklet uygulamalarının geliştirilmesi ve yeşil altyapıya katkı sağlanması amaçlanmıştır. Tatlıçay çevresindeki park alanları imar planları ve arazi çalışmaları doğrultusunda analiz edilmiş ve geliştirilmesi gereken yeşil alanlar saptanmıştır. Alanda kullanılmayan ve gelişime açık olan park alanlarında cep park ve parklet uygulamaları tasarlanarak sketchUp aracında üç boyutlu modellerle öneriler sunulmuştur. Çalışma sonunda mevcut parklar ile yeni üretilen parkların yeşil ağ bağlantılılığı sağlanarak kent ekosistemine ve topluma katkı sağlamak için öneri tasarımlar geliştirilmiştir. Kent içinde yürünebilirliği teşvik ederek, yaşanabilir kamusal mekânlar oluşturulmuştur. Cep park ve parklet uygulamaları yeşil alanların sürdürülebilirliğinde katkısı olup kentlerde tasarım önerileriyle geliştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Açık Alan, Çankırı, Tatlıçay, Yaya Durağı, Yeşil Alan.

DESIGN SUGGESTIONS FOR DEVELOPING LIVEABLE STREETS: POCKET PARKS AND PARKLETS

ABSTRACT

With the rapidly increasing urbanization, the presence of green areas is gradually decreasing in cities. There is a need to develop liveable spaces by bringing vacant lands into green areas in cities. Pocket parks and parklets are innovative practices developed in order to evaluate small and vacant lands and contribute to the urban ecology. In this study, it was aimed to develop the green areas on Tatlıçay, which is an urban corridor in Çankırı, within the scope of pocket park and parklet practices and to contribute to the green infrastructure. The park areas around Tatlıçay were analyzed in accordance with the zoning plans and field studies and the green areas that needed to be developed were determined. Pocket Park and parklet practices are designed in unused and open parking areas and suggestions are presented with models in three dimensions with sketchUp tool in the study case. At the end of the study, design suggestions were developed to contribute to the urban ecosystem and society by providing green

network connectivity between existing parks and newly produced parks. By developing walkability in the city, livable public spaces have been created. Pocket Park and parklet practices contribute to the sustainability of green areas and should be developed with design suggestions in cities.

Keywords: *Green areas, Open Spaces, Çankırı, Parklet, Pocket Park.*

GİRİŞ

Hızla büyüyen şehirlerde kentsel açık ve yeşil alanlar, yaşam kalitesini artırmak için önemli bir role sahiptir. Açık alanlar, “insanın yaşantısını devam ettirdiği üzerinde yapı yapılmış kapalı alanların dışında kalan, tarımsal ve konut dışı dinlenme amaçlarına ayrılmış veya doğal durumda bırakılmış kent parçası” olarak tanımlanmaktadır (Keleş, 1980). Yeşil alanlar ise, mevcut açık alanların otsu ve odunsu bitkiler gibi bitkisel elemanlar ile kombine edilmiş ya da örtülü yüzey alanları olarak tanımlanmaktadır (Gül ve Küçük, 2001). Kentsel açık ve yeşil alanlar kente hizmet eden, kentlinin rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılayan ve kent ekolojisine katkıda bulunan yaşam alanlarıdır. Kentsel açık ve yeşil alanlar insanların kenti deneyimlediği, diğer insanlarla bulunduğu toplanma ve sosyalleşme mekânlarıdır. Kentin sosyal anlamda katkılarını ele alan kentsel tasarım araştırmacıları mekânların kullanımlarını inceleyerek kent hayatını yaşanabilir kılma konusundaki katkıları incelenmiştir. Son yıllarda genel olarak sosyal bilimciler ve tasarımcıların çalışmaları (Cooper Marcus ve Wischemann 1987, Gehl, 1987, Cooper Marcus ve Fransis, 1998, Lynch, 1984, Whyte, 1998) kamusal açık alanlar için en önemli ihtiyacın kullanım olduğunu göstermektedir (İnan, 2008). Dünya genelinde kentsel açık alanlar üzerine çalışmalar yürüten “Project for Public Space” (PPS) araştırma grubu başarılı mekânların sahip olduğu özellikleri erişim ve bağlantılar, kimlik ve konfor, kullanım ve aktiviteler, sosyallik olmak üzere dört grupta toplamıştır (PPS, 2007). Kentlerde açık alanların tasarımında bu nitelikler dikkate alınmalıdır. Kentsel açık ve yeşil alanlar tasarlanırken insanların rahatça erişebileceği, konforlu, kullanım ve aktiviteleri yer aldığı sosyal mekânlar yaratılmalı ve kentlerde yeşil alan miktarını artırarak kent ekolojisine katkıda bulunacak uygulamalar geliştirilmelidir.

Günümüzde kent merkezinde açık ve yeşil alanların düşey ve yatay yönde giderek azalması; kentsel alanları monotonlaştırmakta, insanları doğal ortamdan uzaklaştırmakta, zihinsel ve fiziksel açıdan olumsuz etkilemekte, yaşam kalitesini azaltmaktadır (Öztürk ve Özdemir, 2013). İnsanlar açık ve yeşil alanlarda zaman geçirmeye ihtiyaç duymaktadır. Kentlerde insanların evlerinden çıkarak rahat bir şekilde yürüyerek ulaşacağı yeşil alanların varlığı giderek önem kazanmaktadır. Kentte yolların oluşturduğu sokak dokusu, yaya hareketini belirlemektedir. Yürüme mesafesindeki kamusal alanların kullanımı da yüksektir. Yaşanabilir mekânlar oluşturmada sokaklar, insanların evlerinden çıkarak yürüyerek ulaşabileceği mesafede yer aldığı ve tüm mahallelere bağlantı sağladığı için etkileşim alanı olarak değerlendirilmelidir. Kentsel açık alanlarda yer alan ve kentin ana iskeletini oluşturan sokaklar insanların pek çok etkinliği gerçekleştirmek üzere bir araya geldiği yerlerdir. Kentlerde her mahallede sokaklar üzerinde yürüme mesafesindeki yeşil alan varlığını artıracak uygulamalar, insanların sosyal etkileşimde bulunmasına olanak sağlamaktadır. Bu bağlamda kentlerde yaşanabilir sokaklar ve bu sokaklardaki yeşil alan kullanımını artırıcı stratejiler kentin gelişimi için önem taşır.

Günümüzde yoğun yapılaşma nedeniyle hızla büyüyen kentlerde kullanılmayan açık ve yeşil alanlar bulunmaktadır. Siyasi, ekonomik, kültürel ve mekânsal nedenlerle sağlıklı bir kentsel dönüşüm sürecinden geçememiş ve yeniden kullanılmayan terk edilmiş veya az kullanılmış mekânlar çağdaş kentsel planlama ve mimari için sorun teşkil etmektedir (Cırık, 2005). Kentlerde imar planlarında yeterli gelişim alanı bulunamaması, bu alanların yapılaşmaya açılması, topografyanın elverişli olmaması, arazi kullanımlarının farklı amaçlar için değerlendirilmesi gibi sebeplerle âtil mekânlar oluşmaya başlamakta, kentlerde yeşil alanların gelişimi sağlanamamaktadır. Kentsel ulaşım aksları ve binalar arasında kalan kullanılmayan alanlar yenileme projeleri kapsamında yeşil alan kullanımlarına dönüştürülebilmektedir. Kentlerde âtil kalan bu alanların kullanıma uygun hale getirileceği konforlu, aktivitelerin yer aldığı, sosyal ve erişilebilir peyzaj uygulamalarına ihtiyaç vardır.

Mekân üretimi pratiğinde yaşanabilir sokaklar ve bu sokaklardaki yeşil alan kullanımını artırıcı stratejiler bu kapsamda önem taşımaktadır. Günümüzde yoğun yapılaşmayla birlikte, insanların yeşil alan kullanım ihtiyacı artmakta, açık havada zaman geçirmek ve toplumla etkileşime geçmek için daha çok alan aramaktadır. Dolayısıyla kentlerde insanlar evlerinden çıkarak kısa sürede ulaşabileceği yeşil alan kullanımlarının yer alması önemli hale gelmektedir. Kentlerde sokaklardaki yeşil alan miktarını ve sosyal etkileşimi artıracak uygulama örnekleri geliştirilmelidir. Amerikan Ulusal Rekreasyon ve Park Birliği (NRPA) sınıflamasına göre parklar; bölge parkları, kent parkları, semt parkları, mahalle parkları, küçük parklar/cep parkları, oyun cepleri olarak altı sınıfa ayrılmaktadır (Gold, 1980). Kentlerde farklı büyüklükteki parklar için değerlendirmeler yapılmaktadır. Kent, bölge, mahalle parkları dışında daha küçük alanlara hizmet verebilecek cep park ve parklet alanları üzerinden yeni önerilere ihtiyaç vardır.

Cep Parklar

Kentsel açık ve yeşil alanlar farklı ölçeklerde olup, cep parklar en küçük ölçekte değerlendirilmektedir. Cep parklar, kentsel açık alanlardaki yeşil alan eksikliği için çözüm olarak oluşturulmaktadır. Cep parkları mahallenin yaşayanlarına hizmet eden, ölçüsü 230 m² ile 3 km² arasında değişen ve genellikle mahalle içindeki boş alanların rekreasyonel kullanıma açılmasıyla oluşturulmuş alanlardır (Gold, 1980; Kızıldere, 2009). Cep parkı bir dönümün ¼'ünden daha fazla olmayan (1011.7 m²), yalnızca birkaç veya daha küçük ev arsası büyüklüğünde, çoğunlukla, ticari binalarla çevrili bir kentsel alanda insanların toplanacağı, dinlenebileceği veya açık havada eğlenebileceği çok az yer bulunan küçük arsalar üzerindeki evlerle çevrili küçük bir dış mekân alanıdır (NRPA, 2012).

Cep parklar kamusal alan kullanımına yönelik tasarlanmakta olup insanların boş zamanlarında dinlendiği, yemek yediği, mesai saatlerinde ya da iş çıkışında sosyalleşme amacıyla bir araya geldiği alanlardır. İnsanların yaşamlarının her alanında onları olumlu etkileyecek, rahatlatacak, sevdikleriyle ve aileleriyle zaman geçirebilecekleri rekreasyon alanlarına olan istekleri giderek artmaktadır (Yazıcı ve Ünsal, 2019). Cep parklarının, etkileyici ve erişilebilir alanlar olması, bireylerin rahatlaması için olanak oluşturması, habitatu koruması, sosyalleşmeye fayda sağlaması, ağaçları ve bitki örtüsünü desteklemesi, kentsel mikroklimaya katkı sağlaması gibi fonksiyonları bulunmakta, bu fonksiyonlar genellikle insanın doğa ile daha fazla temas etme fırsatını arttırmakta ve insanlara daha iyi bir yaşam kalitesi sağlamaktadır (Temizel ve Erdoğan, 2022). Kentsel cep parklarda bitkisel öğelerin yapıları/binaları tamamlayıcı unsurlar olarak kullanıldığı, yapısal öğelerin daha baskın olduğu kentsel öğeler ile oluşturulmuş alanlar olarak işlev görmektedir (İnak, 2017). Kentlerde yapılaşma nedeniyle kullanılmayan boşluk alanları cep park gibi küçük kullanımların uygulanmasındaki sebeplerdendir.

Cep parkları doğal ve samimi ortamlar yaratarak insanları bir araya getirmektedir. Cep parkları küçük ölçekli kentsel açık alanlar olup çevresindeki kişilere davetkar bir ortam yaratır. Cep parklarında dinlenme mekânları, oyun alanları, değişik etkinlik alanları ya da kafeler yer alabilmektedir. Bu parklar kentlerde binalar arasındaki boşluk alanları değerlendirerek toplumun gelişimini destekler ve sosyal mahalleler oluşturur. Dünyadan ve Türkiye'den farklı cep parkı örnekleri Şekil 1'de verilmiştir. Cep park örnekleri incelendiğinde hareketli sokak mobilyaları, çocuk oyun alanları, ağaç ve çalılarla oluşturulmuş bitkilendirme alanları, oturma alanları, bisiklet park yerleri, suyun etkili kullanımı ile kullanıcıların rekreasyonel ihtiyaçlarına hizmet ettiği görülmektedir. Dünyada pek çok yerde cep park uygulamaları yer almaktadır. Türkiye'de ise cep park örnekleri gelişim halindedir. Cep park örneği Türkiye'de İzmir Girne Caddesi'nde yapılmıştır. İstanbul'da ise Şişli Tayyareci Fehmi sokakta cep park tasarlanmış olup uygulaması planlanmaktadır. Ülkemizde İstanbul gibi büyük kentlerde uygulamalar yapılmaya devam etmektedir.

Greenacre parkı, Newyork, ABD
(TLCF, t.y)

Mid Main Park, ABD
(Landscape Architect
Platform, 2014).

Cep Parkı, Rad Lab, Kaliforniya
(Anonymous, 2022a).

Paley Park, Newyork, ABD
(Anonymous, 2015a)

McGraw Hill Cep Parkı,
Newyork (Anonymous, 2022)

Odin's cep parkı, Danimarka
(Anonymous, 2010).

Xinhua Yolu üzerindeki Cep
Parkı, Şangay, Çin
(Anonymous, 2021)

Girne Caddesi cep park
örneği, İzmir (İzmir
Büyükşehir Belediyesi, 2019)

Şişli Tayyareci Fehmi Sokak
Cep Parkı, İstanbul (İBB, t.y)

Şekil 1. Dünyadan ve Türkiye'den cep park örnekleri

Parkletler

Parkletler, yaya durağı olarak adlandırılmakta olup, kent sakinlerinin talebi ya da o bölgedeki hedef kitlenin ihtiyacına göre üzerinde sabit/portatif oturma yerleri, aydınlatma, bitkilendirme, bisiklet rafları, sanat eserleri, hava koşullarına karşı koruma, oyun alanları gibi olanaklara sahip olabilen; kaldırımın cadde tarafında kalan parklanma alanında uygulanan taşınabilir bir platformu tanımlamaktadır (WRI Türkiye, 2021). Parkletler, onları tasarlayan kişi ve/veya kuruluşların yaratıcılığını yansıtmakla birlikte yerel yönetimlerin, toplumu yürüyüş ve bisiklet kullanmaya teşvik etmesini de sağlamaktadır (Gültürk Doğruyol, 2022). Hızla kentleşen şehirlerde insanlar açık ve yeşil alanlarda vakit geçirmeye ihtiyaç duymalarına rağmen sınırlı yeşil alanlar ve işgal edilen otopark alanları nedeniyle bu ihtiyaç karşılanamamaktadır. Parkletler bu probleme çözüm olarak ortaya çıkmış güncel uygulamalardır. Kentlerde trafiği sakinleştirmek, trafiği kesmek için levhalar, hız kesici donatı elemanları ile parkletler güvenlik açısından katkılar sağlamaktadır. Parkletler aynı zamanda yaya sirkülasyonunun devamlılığını sağlar. Parkletlerin uzunlukları en az 1 (2,5x5 m) veya 2(5x10 m) araç kadar olması gerekmektedir (Gültürk Doğruyol, 2022). Parkletler bir veya daha fazla otopark alanının küçük bir halka açık alan dönüştürülmesiyle oluşturulan alanlardır. Dünyadan ve Türkiye'deki bazı parklet örnekleri Şekil 2'de gösterilmektedir.

New York Parklet örnekleri (New York City t.y)

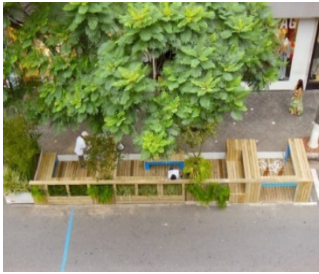

San Francisco parklet örneği
(Yaya durağı t.y)

Van Couver Parklet örneği (City of Vancouver, t.y).

Cyclehoop, Hackney parklet örneği
(Anonymous, 2015)

Sao Paulo Parklet örneği
(Anonymous, 2014)

Yaya Durağı İstanbul
(WRI, 2022)

Los Angeles Parklet örneği
(Yaya durağı t.y).

Şekil 2. Dünyadan ve Türkiye'den parklet örnekleri

Parklet uygulamalarında sokakları yeniden tasarlama, motorsuz ulaşımı, yaya güvenliğini ve aktivitesini teşvik etme, etkileşimi güçlendirme ve yerel iletişimi destekleme hedefleri yer almaktadır (San Francisco Parklet Manual, 2020). Parklet tasarımında oturma alanları, bisiklet park yerleri, internete girebileceği ve bilgisayarı ile çalışabileceği masalar, bitkiler, güneş enerjili zemin elemanları kullanılmıştır. Yeşil alan azlığına çözüm önerisi getirmek, kentsel yaşam kalitesini artırmak ve toplumla etkileşimi teşvik etmek için parkletler tasarlanmaktadır. Parkletler oturma, dinlenme, sosyalleşme alanı yanı sıra yemek yeme, açık hava etkinlikleri için kullanılabilir. Bazı parkletler bitki örtüsüyle oluşturulan küçük bir bahçe alanı ya da bisiklet park yeri olarak işlevlere sahip olmaktadır. Kentlerde yapılan parklet uygulamaları insanların açık havada zaman geçirmesini teşvik eder bu da sağlıklı yaşam tarzına destek olmaktadır. Trafik ve park sorunlarının çözümünde bu uygulamalar kullanılmaktadır.

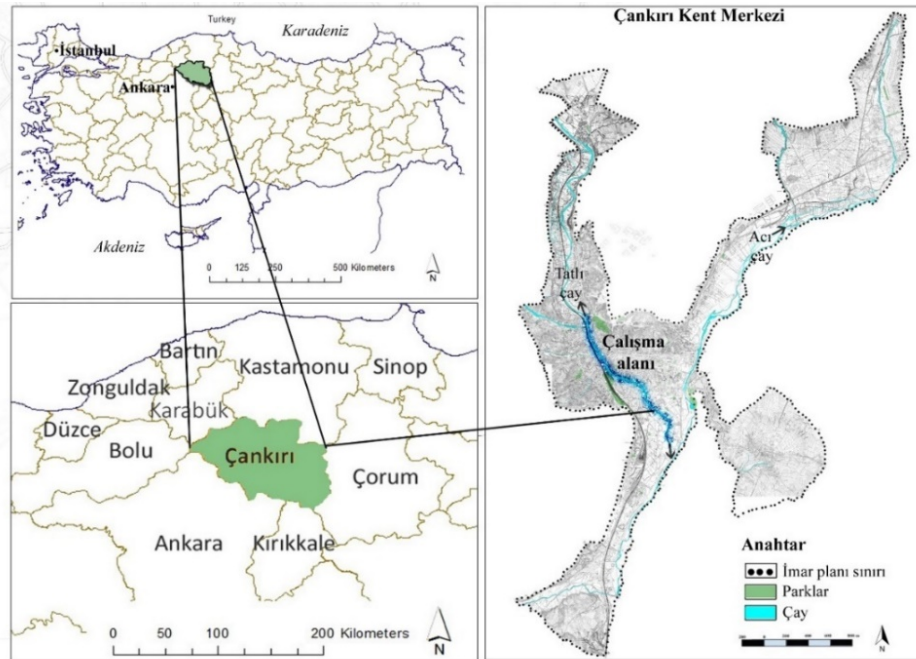
Türkiye'de küçük şehirlerden biri olan Çankırı kenti yeşil alan varlığı bakımından gelişime açık olan bir kenttir. Çankırı kent merkezinin etrafı dağlarla çevrili olması ve kent merkezinde artan kullanımlar nedeniyle açık ve yeşil alan oluşturulacak mekânlara gerek duyulmaktadır. Bu çalışmada Çankırı kent merkezinde açık ve yeşil alanlarının geliştirilmesi için uygun alanları saptayıp bu alanlar üzerinde üretilebilecek cep park ve parklet gibi peyzaj tasarım uygulamalarının önerilmesi amaçlanmıştır. Kentsel açık alanlarda âtil olarak nitelendirilen alanların kent ekolojisine katkı sağlaması açısından değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Çankırı ilinde mevcut yeşil alanların bir bütün halinde olmaması nedeniyle şehrin ekolojisi için önemli olan Tatlıçay kenarında yeşil alanlar tespit edilmiştir. Bu alanların bir bütün halinde aradaki koridor görevini üstlenmesi hedeflenmiştir. Çalışma alanı olarak belirlenen

alanın Tatlıçay kenarındaki yayaların kullanacağı alanlara dönüştürmek için bu alanlarda cep park ve parklet alanları geliştirilerek kullanıcılar için etkileşim alanı oluşturulmuştur.

MATERYAL VE YÖNTEM

Materyal

Çankırı ili, Orta Anadolu'da 32°30' 34° doğu boylamları ve 40°30' 41° kuzey enlemleri arasında bulunur. Çankırı ili dört tarafı dağlarla çevrili olup bu dağlar üzerinde, dağ aralarındaki vadilerde ve yamaçlarda kurulmuş yerleşim merkezlerinden oluşmaktadır (Koçan ve İbiş, 2020). Çalışma alanı ana materyali olarak kent içerisinde geçen Tatlıçay ve çevresindeki yeşil alan sistemi seçilmiştir. Kentin kuzey yönünde Kastamonu'ya giden Kastamonu Caddesi, güney yönünde Ankara'ya giden Ankara Caddesi bulunmaktadır. Çalışma alanının topografyası doğal bir vadi biçiminde olup yükseklik farkının olmadığı düz bir alandır. Bu alan kentin yakın çevresinde yaşayan insanların toplumsal gereksinimlerinin karşılanması bakımından önemli bir kamusal alan olmasının yanı sıra kent yaşamında etkili olması nedeniyle çalışma alanı olarak seçilmiştir. Alanın yeşil alt yapı sisteminde sahip olduğu ekolojik değerler yanı sıra kamusal işlevler sunan park alanlarıyla önemli bir değerlendirme örneğidir. Çalışma alanının konumu Şekil 3'te verilmiştir.

Şekil 3. Araştırma alanının konumu

Çankırı Belediyesi tarafından yapılan Tatlıçay projesi kapsamında kentte yaşayanların çevresinde rahatça gezebilecekleri parkurun yer alacağı, oturma alanları ile kent estetiğine önemli bir katkıda bulunacak bir alan haline getirilmiştir. Tatlıçay tasarımı kapsamında, vatandaşlara serin ve ferah bir nefes sağlayacak mekân yaratılması amaçlanmıştır. Tatlıçay canlandırma ve iyileştirme çalışmalarını desteklemek amacıyla, bu çalışmada çayın etrafındaki potansiyel yeşil alanları geliştirmek hedeflenmiştir. Bu bağlamda kent içerisinde ve kent merkezi çevresindeki Tatlıçay ve çevresindeki parklar dikkate alınmıştır. Çalışmada Çankırı ili merkez ilçesine ait imar planı ve plan notlarından faydalanılmıştır. Konuya ilişkin yabancı ve yerli kaynaklar, Çankırı kenti ile ilgili harita, plan, hava fotoğrafları ve arazi etüt çalışmaları araştırmanın materyalini oluşturmaktadır. Çalışmada verilerin değerlendirilmesinde Autocad 2017, Google Earth Pro ve üç boyutlu görsellerin oluşturulmasında Skeetchup Pro 2021 ve Photoshop CS6 programları kullanılmıştır.

Yöntem

Bu çalışma Çankırı Tatlıçay çevresindeki cep park ve parklet alanlarını geliştirmek için arazi çalışması ve imar planı değerlendirmeleri kapsamında hazırlanmıştır. Araştırmanın ilk aşamasında alana ait sayısal ortamdaki imar planı Çankırı Belediyesi'nden Autocad projesi olarak temin edilmiştir (Anonim, 2022). Proje alanı üzerinde park alanı olarak gösterilen mevcutta kullanılan ve kullanılmayan alanlar belirlenmiştir. Çalışma alanının mevcut durumu mekânsal analizlerle ortaya çıkarılmıştır. İkinci aşamada alanda kullanılmayan ve âtil olarak kalmış bölgeler arazi çalışmaları doğrultusunda incelenmiştir. Potansiyel gelişim alanları saptanarak bu alanlar üzerinden cep park ve parklet önerileri geliştirilmiştir. Geliştirilen parklet ve cep park uygulamaları üç boyutlu programlar ve görselleştirmelerle öneriler ortaya konulmuştur. Çalışma sonunda mevcut parklar ile yeni önerilen parkların mekânsal bütünlük sağlama potansiyelleri irdelenerek yeşil altyapı sistemine kazandırılma olanakları tartışılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

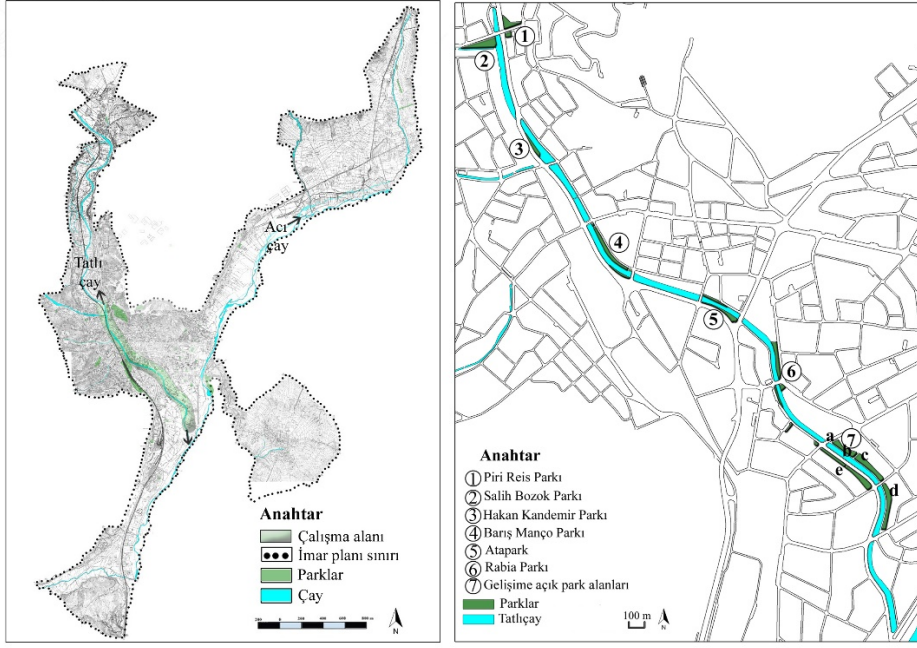
Çalışma Alanı Mevcut Durumu

Çankırı'da kent içinden geçen Tatlıçay kent merkezinde yer almaktadır. Araştırma kapsamında kent içinden geçen kısmı değerlendirilmiştir. Çankırı Belediyesi tarafından 2020 yılında Tatlıçay için canlandırma ve iyileştirme çalışmalarına başlanmıştır. (Çankırı Belediyesi, 2020). 2023 yılında yapımı tamamlanan Tatlıçay projesinde kanal ile taş duvar arasında kalan alanda yeşil alan uygulaması yapılırken yol üzerindeki alanlara kafeler, oturma alanları, bitkilendirme uygulamaları yapılmıştır. Çalışmalar tamamlandıktan sonra halkın çevresinde yürüyüş yapabileceği, dinlenebileceği, suyun etrafında serinleyebileceği bir alan haline gelmiştir. Tatlıçay'ın mevcut durumu Şekil 4'te verilmektedir.

Şekil 4. Tatlıçay'ın mevcut durumu

Çalışmanın yürütüldüğü kısım belirlenerek Çankırı kentine ait parklar ve çalışma alanı kapsamında incelenecek bölge Şekil 5a'da verilmiştir. Çalışma alanında bulunan ve araştırmada değerlendirilen Tatlıçay yanındaki park alanları Şekil 5b'de görülmektedir.

Şekil 5(a) Çankırı kenti parkları ve çalışma alanı kapsamında incelenen bölge
(b) Çankırı Tatlıçay çevresi park alanları

Çalışma alanında 6 tane park bulunmakta olup bu parklar; Piri Reis Parkı, Salim Bozok Parkı, Hakan Kandemir Barış Manço Parkı, Atapark, Rabia Parkı'dır. Tüm parklar 14.733 m² alan kaplamaktadır. Bu parklara ilişkin görseller Şekil 6'da verilmiştir.

Şekil 6. Çankırı Tatlıçay çevresindeki parklar

Çalışma Alanındaki Parklara İlişkin Değerlendirmeler ve Öneriler

Piri Reis Parkı Kırkevler Mahallesi, Aşıyan köprüsü altında yer almaktadır. Bu alanda oyun grupları, spor aletleri ve kameryeler bulunmaktadır. Parkın önünde yer alan bölge gelişime açık olup bu alana öneri olarak parklet uygulaması geliştirilmiştir (Şekil 7).

Şekil 7. Piri Reis Parkı mevcut durumu ve öneri parklet uygulaması (1. bölge)

Salih Bozok Parkı Aşiyân köprüsü altında bulunan diğer parktır. Parkın içerisinde Piri Reis Parkı'na benzer şekilde kamerye, oyun ve spor aletleri mevcuttur. Park alanı Tatlıçay'ın yanındadır fakat yaya yolunda direk ulaşım sağlanamamaktadır. Parka üst köprü üzerinden geçiş sağlanmakta bu nedenle gelişime açık bir alan değildir.

Hakan Kandemir parkı Karataş Mahallesi, Kastamonu Caddesi üzerinde Yamuçlar mevkiinde yer almaktadır. Parkta kamelya, oturma alanları yer almaktadır. Diğer parklarla benzer kullanımlar içerdiği için farklı kullanımlarla geliştirilmeye ihtiyacı olduğu görülmektedir. Parkın içerisinde kullanılmayan atıl alanlar değerlendirilip bu alana parklet önerisi getirilmiştir. Hakan Kandemir Parkı ve parklet önerisi Şekil 8'de verilmiştir.

Şekil 8. Hakan Kandemir Parkı ve öneri parklet uygulaması (3. bölge)

Hakan Kandemir parkında kullanılmayan mekâna parklet tasarımı geliştirilmiştir. Yol kenarında bisiklet park yerleri oluşturularak, Tatlıçay yanında oturma alanları yerleştirilmiştir. Yol kenarında yürüyüş ya da bisiklet sonrası oturup dinebilecekleri ve çayı izleyebilecekleri mekânlar oluşturulmuştur. Diğer yandan bitki kasaları ve ağaçlarla bitki kullanımları geliştirilmiştir. Diğer park alanı olan Cumhuriyet Mahallesi Adnan Menderes Caddesi'nde yer alan Barış Manço Parkı çevresinde imar planına göre park alanı 4. bölgede bulunmaktadır. Barış Manço parkı ve çevresi mevcut durumu Şekil 9'da verilmektedir.

Şekil 9. Barış Manço Parkı ve çevresi

Bu alan Belediye tarafından yenilenecek kafeler ve oturma alanları yerleştirilmiştir. Bu bölge park alanı olarak belirlenmiş olsa da hala araç park yeri olarak kullanılan alanlar yer almaktadır. Bu alanların da geliştirilmesi gerekir. Yapılacak olan cep park ve parklet çalışmaları ile bu alanda oturma ve dinlenme alanı olarak Adnan Menderes Caddesindeki bütünlük sağlanmış olacaktır. Barış Manço parkı çevresi ve parklet önerisi Şekil 10'da verilmektedir.

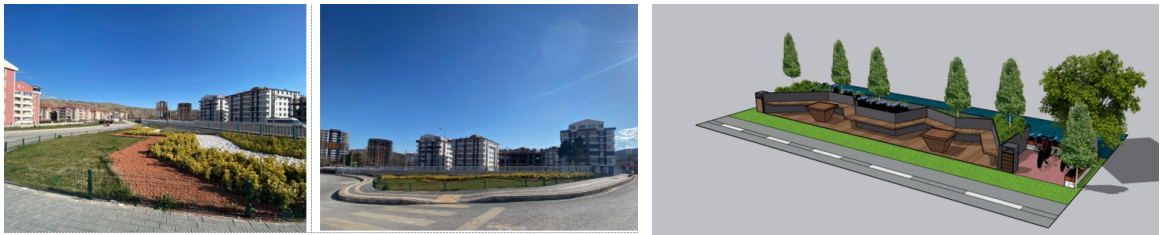
Şekil 10. Barış Manço Parkı çevresi ve öneri parklet uygulaması (4. bölge)

4. bölge parklet uygulamasında oturma alanları, süs havuzu, bitki kasaları ve aydınlatma elemanları kullanılmıştır. Yoğun kullanıma sahip Adnan Menderes Caddesi için alternatif parklet alanı oluşturulmuştur. Böylece bu alanda Barış Manço kafeler, çocuk oyun alanı ile birlikte bütüncül bir tasarım gerçekleştirilmiştir. Tatlıçay'ın çevresinde modern bir çevre yaratılmıştır. Hakkı Karadayı Bulvarı Kastamonu Caddesi Büyük Otel karşısında yer alan Atapark'ta çay bahçesi ve bitkisel alanlar yer almaktadır. Bu alan etrafı çitlerle çevrilmiş olup farklı kullanımlara imkân sağlayamamaktadır. Abdulhalik Renda ve Mahallesi ve Şehit Uğur Hiçyılmaz Caddesi kesişiminde yer alan Rabia parkı, çocuk oyun alanları ve oturma alanlarıyla kente rekreasyonel hizmet sunan alanlardan biridir. Parkın kullanım yoğunluğu yüksektir. Parkın etrafı çitlerle çevrili olup kendi içinde kullanım sunmaktadır (Şekil 11).

Şekil 11. Rabia parkı mevcut durumu

Şehit Uğur Hiçyılmaz Caddesi üzerinde yer alan 7a numaralı bölge park alanları açısından gelişime açık bir alandır. İmar planında yeşil alan varlığı olarak gösterilen bu alanlar, Tatlıçay yakınında yer alması nedeniyle parklet ve cep park uygulamalarıyla birlikte geliştirilebilir. Bu alanda önerilen parklet örneği ve alanın mevcut hali Şekil 12'de verilmiştir.

Şekil 12. 7a bölgesi mevcut durumu ve öneri parklet uygulaması (7. bölge)

7a bölgesinde oluşturulan parklet uygulamasında oturma alanları, bisiklet park yerleri, bitki kasaları, çöp kutuları ve ağaçlarla birlikte tasarım yapılmıştır. Tatlıçay'ın kullanılmayan bu bölgesinde insanların bir araya gelerek dinlenmesini sağlamak, bisikletle gezinti sonunda park etme alanları yaratılmıştır. Ahşap kent mobilyalarıyla suyun kenarında doğayla uyumlu bir mekân üretilmiştir. Bu bölge karşısında ve Şehit Uğur Hiçyılmaz Caddesi üzerinde yer alan diğer bölge konutlar önünde yer almaktadır. Bu alan için geliştirilen parklet örneği ve alanın mevcut hali Şekil 13'te gösterilmektedir.

Şekil 13. 7b bölgesi mevcut durumu ve öneri parklet uygulaması (7. bölge)

Konutların önünde bulunan 7b bölgesinde kitap okuma alanları, aydınlatma elemanları, çöp kutuları, bisiklet park yerleri, ağaçlar ve çalılardan oluşan bitki kasalarıyla birlikte bir tasarım oluşturulmuştur. Mahalle sakinlerinin bir araya gelmesi amaçlanmıştır. Trafik yoğunluğu açısından sakin bir noktada bulunan bu alanda sarılıcı bitkilerle birlikte oluşturulmuş oturma elemanları içinde kitap okuma aktivitesi gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. 7c bölgesinde yer alan diğer alan geniş bir yer kaplamaktadır. Park alanı olarak belirtilen bu bölge için cep park uygulaması tasarlanmıştır. Bu alanda geliştirilen park alanı mevcut hali ve öneri cep park tasarım örneği Şekil 14'te verilmiştir.

Şekil 14. 7c bölgesi mevcut durumu ve öneri cep park uygulaması (7. bölge)

7c numaralı bölgede yer alan cep park uygulamasında etkinlik ve aktivitelerin gerçekleştirilmesi için sahne alanı oluşturulmuştur. Sahne alanı asma germe sistem üst örtü ile kapatılarak yarı açık mekân haline getirilmiştir. Bu alanda gerçekleştirilecek konser, sergi, gösteri gibi aktiviteler için mekân yaratılmıştır. Bu alanın etrafı bitkisel düzenlemelerle desteklenmiş ve geliştirilmiştir. Ağaçlarla birlikte gölge mekânlar oluşturulmuş ve oturma elemanları yerleştirilmiştir. 7d bölgesinde yer alan diğer alan geniş bir yer kaplamaktadır. Park alanı olarak belirtilen bu bölge için cep park uygulaması tasarlanmıştır. Bu alanda geliştirilen park alanı mevcut hali ve öneri cep park tasarım örneği Şekil 15'te verilmiştir.

Şekil 15. 7d bölgesi mevcut durumu ve öneri cep park uygulaması (7. bölge)

7d bölgesinde yer alan yeşil alan ise çevresinde yer alan konutların gelip dinlenebilecekleri, toplanabilecekleri bir mekân haline getirilmiştir. Oturma elemanları karşılıklı yerleştirilerek etkileşimin artırılması sağlanmıştır. 7e bölgesinde yer alan diğer alan geniş bir yer kaplamaktadır. Park alanı olarak belirtilen bu bölge için parklet uygulaması tasarlanmıştır. Bu alanda geliştirilen park alanı mevcut hali ve öneri cep park tasarım örneği Şekil 16'da verilmiştir.

Şekil 16. 7e bölgesi mevcut durumu ve öneri cep park uygulaması (7. bölge)

Konutlar önündeki bu alan hem mahalle sakinlerine hem de Tatlıçay etrafında gezen insanlara oturma elemanlarıyla hizmet edecek şekilde yaya durağı olarak tasarlanmıştır.

SONUÇ

Hızla artan yapılaşmayla birlikte, kentlerde yaşayan insanların açık ve yeşil alanlarda bulunma ihtiyacı giderek artmaktadır. Kentleşmenin etkisi estetik ve çevresel problemler getirmekle beraber, kent ekolojisine de olumsuz yönde etkiler yaratmaktadır. Toplumun ihtiyaç duyduğu sosyal faaliyetler için gerekli kamusal yeşil alanlar giderek azalmaktadır. Bu kapsamda kentsel açık ve yeşil alanlar oluşturularak, sosyalliğin artırılması yaşam kalitesini artırmak için gereklidir. Kentlerde yeşil alanların azalması ve rekreasyon ihtiyacının artmasıyla birlikte yeşil alt yapıyı destekleyecek uygulamaların artırılması önem kazanmaktadır. İnsanların kolay bir şekilde erişebileceği park alanları önem arz etmektedir. Kent yapısının gelişmekte olduğu alanlarda kentte yaşayan insanların oturma, dinlenme ihtiyacının karşılamak için yapılan park çalışmalarının yetersiz olması nedeniyle bu alanlarda olan cep park ya da parklet uygulaması geliştirilmelidir. Kent planlarında açık alanlar çoğunlukla yapılaşma amacıyla kullanılmakta, park alanları yapı alanlarına dönüştürülmekte ve geriye atıl alanlar kalmaktadır. Kentsel alanlarda kullanılmayan, atıl kalmış alanların cep parkları ve parkletlere dönüştürülmesi gerek işlevsel açıdan gerekse kent ekolojisine katkı sağlayacaktır.

Bu araştırma kapsamında Dünyadan ve Türkiye’den cep park ve parklet örnekleri incelenmiş ve park alanları için öneri tasarım modelleri geliştirilmiştir. Çankırı kenti Tatlı çay çevresinde önerilen cep park ve parklet uygulamalarındaki kullanımlar şu şekildedir: park yerleri, oturma/dinlenme alanları, kitap okuma alanı, bitki kasaları, sarılıcı bitkiler, ağaçlar, internete girme ve çalışma alanları, su gösterileri, aydınlatmalar, süs havuzları, yeme ve içme alanları, çocuklar için oyun alanları ve araç park yerleridir. Bu uygulamalar kapsamında geliştirilen öneriler aşağıdaki gibidir:

- Cep park ve parklet uygulamaları tasarım ve planlama süreçlerinde kent gelişimine katkısı planlanmalıdır. Farklı meslek grupları ve paydaşların katılımı ile bu programların rehberleri yerel yönetimler eşliğinde geliştirilmelidir. Bu kapsamda halkın görüşleri ve beklentileri alınarak kullanımlar ona göre şekillendirilmelidir.
- Parklet uygulamaları trafiği engellemeyecek şekilde konumlandırılmalıdır.
- Cep park ya da parklet uygulamalarında levha, bilgilendirme panolarıyla bulunduğu alan belirlenmeli, trafik ve güvenlik açısından bariyerlerle sınırlandırılmalıdır.
- Parklar bisiklet kullanıcılarının kolay erişim sağlayabileceği şekilde konumlandırılmalıdır.
- Bu uygulamalarda çocuk oyun alanları olarak, yaratıcılığı artıracak ve fiziksel aktivite sağlayacak ekipmanlara yer verilmelidir.
- Parkların içerisinde kentin doğal bitki türleri kullanılmalıdır. Bitkisel materyalin kullanımında renk, doku, form gibi özellikler dikkate alınarak kent ile uyum sağlanmalıdır.
- Cep parkları, parkletler ile araç park yerleri arasında mesafe olmasına dikkat edilmelidir.
- Parklarda kullanılan kent mobilyaları fonksiyonel, estetik ve uyumlu tasarlanmalıdır. Aydınlatma elemanları, oturma elemanları, çöp kutuları gibi farklı tasarımlarla parklarda zenginlik yaratılmalıdır. Uygulamalarda ahşap gibi doğal malzeme kullanımına özen gösterilmelidir.

- Park kullanımları bulunduğu bölgenin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde organize edilmelidir.
- Parkların yapısal tasarımında evrensel standartlara uyulmalıdır.
- Parklar altyapıyı ve trafiği engellemeyecek şekilde yerleştirilmelidir.

Çalışmada yaya durağı olarak bilinen parklet uygulamalarını Tatlıçay etrafında geliştirerek yol güvenliğinin artırılması, insanları yürümeyi teşvik etmek ve sosyal kamusal alanlar tasarlamak amaçlanmıştır. Yaya durakları aynı zamanda trafiği sakinleştirme önemi olarak kullanılmaktadır. Çankırı imar planına göre Ankara-Kastamonu arasındaki karayolu güzergahı şehrin dışından geçecek şekilde yeni bir yol planlanmıştır. Bu durumda kent içinden geçen Tatlıçay ve çevresi daha sakin ve yürünebilir bir mekân haline gelme potansiyeline sahiptir. Çalışmada bu potansiyel düşünülerek kent içerisindeki Tatlıçay ve çevresi park alanları geliştirilmiştir. Böylece kent içinde yürünebilir alanları artırarak, yaya odaklı, güvenli alanlar oluşturulmuştur. Parklet uygulamaları mahallenin etkileşimini artıracak ve yerel ticaret merkezlerine katkı sağlayacaktır.

Cep parkları doğa ve insan arasında ilişkiyi kuran yapıların etkisini kırarak daha doğal mekânlar oluşturulmasını sağlayan alanlardır. Cep parkları büyüklük, erişilebilirlik ve kullanım özellikleri bakımından düzenlenmesi gereklidir. Cep parklar insanların öğle vakitlerinde bir araya geldiği, kitabını okuduğu, çocuğunu oynatabildiği ve dinlenebildiği bir mekân olabilmektedir. Bu alanlar farklı, özgün tasarımlarla geliştirilebilir. Dünyada uygulanmış olan pek çok örnekte, aynalar, su gösterileri, aydınlatmalar ve bitkilendirmeye yaşayan mekânların oluşturulduğu görülmektedir. Bu alanların kente kazandırılması yerel kimliği güçlendirmekte ve bireylerin sosyal etkileşimlerine imkân sağlayarak toplumsal açıdan da katkı sunmaktadır.

Çalışmada mevcut parklar ile yeni önerilen parklar birleştirilerek yeşil ağ sistemi kazandırma olanakları geliştirilmiştir. Kentin yeşil alanları arasındaki bağlantıyı sağlamak ve halk için rekreasyon alanları yaratmak için Tatlıçay'ın kent merkezindeki bölümünde cep park ve parkletler önerilmiştir. Bu uygulamalar kentli için hem yürüyüş hem de aktivite alanı oluşturacak, fiziksel aktivitenin artmasını sağlayarak kentsel yeşil alan miktarının da gelişmesine katkıda bulunacaktır. Cep parklar ve parkletler yeşil alanların bağlayıcı işlevini sağlamak ve sürdürülebilir kentler için etkin uygulamalardır. Kentsel ısı adası etkisini azaltma, kentsel yeşil alt yapı sistemine katkı sağlama, mikroklimatik konfor sağlama gibi ekolojik katkılar bu uygulamaların kentlerde artırılmasıyla sağlanacaktır.

Sonuç olarak cep parkları ve parkletler, kent yaşamında açık ve yeşil alanların artırılmasında yenilikçi bir çözümdür. İnsanların doğayla yeniden bağlantı kurmasına ve çevre dostu ulaşım ve bisiklet kullanımını destekleyen bu uygulamalar aynı zamanda toplumsal bağları güçlendirerek, yerel ekonomiye katkıda bulunur. Türkiye'de başlamış olan yaya durağı projeleri pek çok kentte artırılmalıdır. Kentlerde yerel yönetimler parklet ve cep parkları gibi projeleri geliştirerek, kent sakinlerinin sağlığı ve refahı konusunda katkı sağlayacaktır. Parkletlerin bakımı ve kurulumu genel olarak işletmeler ya da topluluk grupları tarafından finanse edilmesi yerel ekonomiye katkı sunacaktır. San Francisco Parklet Manual (2020) parklet uygulamalarına ilişkin standartlarla bir kılavuz hazırlamıştır. Ülkemizde de gelişmekte olan parklet ve cep park uygulamalarına ilişkin kılavuzlar ve tasarım rehberleri geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

Anonim (2022). Çankırı Kenti İmar Planı, Çankırı Belediyesi (Erişim tarihi: 11.05.2023).

Anonymous (2010). Odin's Park. <https://www.earthoria.com/odins-pocket-park-%E2%80%93-is-this-a-park.html> (Erişim tarihi: 11.05.2023).

Anonymous (2014). New Parklet Program Enlivens São Paulo's Urban Streets <https://inhabitat.com/new-parklet-program-enlivens-sao-paulos-urban-streets/sao-paulo-parklet/> (Erişim tarihi: 17.03.2023).

- Anonymous (2015). Hackney, Londra Parklet, Cyclehoop. <https://cyclehoop.com/2015-hackney/> (Erişim tarihi: 17.03.2023).
- Anonymous (2015a). Paley Park. <https://www.pps.org/places/paley-park/> (Erişim tarihi: 11.05.2023).
- Anonymous (2021). Xinhua Yolu üzerindeki Cep Parkı, Şangay, Çin <https://worldlandscapearchitect.com/pocket-park-on-xinhua-road-shanghai-china-shuishi/?v=ebe021079e5a> (Erişim tarihi: 11.05.2023).
- Anonymous (2022). McGraw Hill Cep Parkı, <https://away.mta.info/articles/guide-to-pocket-parks-in-midtown-manchattan/> (Erişim tarihi: 11.05.2023).
- Anonymous (2022a). Pocket Park, RAD Lab <https://www.radlabsd.com/work#/pocket-park/> (Erişim tarihi: 5.10.2022).
- Cırık, U. (2005). *A Design Problem Of Under-Utilized Spaces: The Case of Ankara-Old Industrial District*, Middle East Technical University, The Graduate School of Natural and Applied Sciences, City Planning in Urban Design, Master Thesis, Ankara, Turkey.
- City of Vancouver (t.y). Parklet program, City of Vancouver. <https://vancouver.ca/streets-transportation/parklets.aspx> (Erişim tarihi: 17.03.2023).
- Cooper Marcus, C. & Fransis, C. (1998). *People Places: Design Guidelines for Urban Open Spaces*. John Wiley&Sons.
- Cooper Marcus, C. & Wischemann, T. (1987). Outdoor Spaces for Living and Learning. *Landscape Architecture*, 77(2), 52–61.
- Çankırı Belediyesi (2020). Tatlıçay projesi. <https://cankiri.bel.tr/haberler/cankiri-belediyesi-tatlicay-projesi-yapimina-basladi> (Erişim tarihi: 17.05.2023).
- Gehl, J. (1987). *The Life between Buildings*. Van Nostrand Reinhold.
- Gold, J. R. (1980). *An Introduction to Behavioural Geography*. Oxford University Press.
- Gül, A. & Küçük, V. (2001). Kentsel Açık-Yeşil Alanlar ve Isparta Kenti Örneğinde İrdelenmesi. *Turkish Journal of Forestry*, 2(1), 27-48.
- Gültürk Doğruyol, P. (2022). Kentsel Yerleşim Alanları için Yeni Bir Açık Alan Anlayışı: Yaya Durağı (Parklet). *Ekolojik Perspektif*, 2 (1), 21-38. <https://doi.org/10.53463/ecopers.20220107>.
- İnan, Z. (2008). Kentsel Açık Alanların Kullanıcı Gereksinimlerine Göre Tasarımı. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 9 (1-2), 12-23.
- İnak, Ö. (2017). *Cep Parklarının Çevre ve Kent Estetiği Açısından Değerlendirilmesi, Ankara, Çankaya Örneği*. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- İBB, t.y. Şişli Tayyareci Fehmi Sokak Cep Parkı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi https://yesil.istanbul/project-detail_sisli-tayyareci-fehmi-sokak-cep-parki (Erişim Tarihi: 12.05.2023).

İzmir Büyükşehir Belediyesi (2019). Girne Caddesi cep park örneği, İzmir Büyükşehir Belediyesi <https://www.izmir.bel.tr/tr/Haberler/girne-caddesi-nde-huzurlu-bir-mola/40705/156> (Erişim Tarihi: 10.03.2023).

Keleş, R. (1980). *Kent bilim Terimler Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kızıldere, A. E. (2009). *Sanat Akımları Açısından Türkiye ve Diğer Ülkelerdeki Başlıca Parklar (19. yüzyıl ve 21. yüzyıl arası)*, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Koçan, N. & İbiş, Ş. (2020). Çankırı İli Kentsel Açık Yeşil Alan Varlığının Belirlenmesi ve Geliştirilmesi Üzerine Bir Araştırma. *Ordu Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 10(2), 154-163.

Landscape Architecture Platform (2014). Mid Main Park. https://landezine-com.translate.google/mid-main-park-hapa-collaborative/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=sc (Erişim Tarihi 24.03.2023).

Lynch, K. (1984). *Good City Form*. MIT Press.

New York City (t.y). Street Seats, NYC. <https://www.nyc.gov/html/dot/html/pedestrians/streetseats.shtml> (Erişim tarihi: 17.03.2023).

NRPA (2012). Creating Mini-Parks for Increased Physical Activity. National Recreation and Park Association, <https://www.nrpa.org/contentassets/f768428a39aa4035ae55b2aaf-f372617/pocket-parks.pdf> (Erişim Tarihi: 10.03.2023).

Öztürk, S. & Özdemir Z. (2013). Kentsel Açık ve Yeşil Alanların Yaşam Kalitesine Etkisi “Kastamonu Örneği”. *Kastamonu University Journal of Forestry Faculty*, 13(1), 109-116.

PPS (2007). What Is Placemaking?, Project for Public Spaces, <https://www.pps.org/article/what-is-placemaking>, (Erişim Tarihi: 25.09.2022).

San Francisco Parklet Manual. (2020). San Francisco Parklet Manual Summer. <http://groundplaysf.org/wp-content/uploads/San-Francisco-Parklet-Manual.pdf> (Erişim tarihi: 08.03.2023).

TLCF (t.y). Greenacre Park, The Cultural Landscape Foundation. <https://www.tclf.org/landscapes/greenacre-park> (Erişim tarihi: 14.03.2023).

Whyte, W. (1998). *City: Rediscovering the Center*. Doubleday.

Temizel, S. & Erdoğan, E. (2022). Cep Parklar, K. Yazıcı (Ed.), Güncel Gelişmeler Işığında Peyzaj Mimarlığı Çalışmaları (s.141-161). İksad yayıncılık. ISBN: 978-625-8323-35-1.

Yaya durağı (t.y). Yaya Durağı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi. <https://yayaduragi.ibb.istanbul/> (Erişim tarihi: 08.03.2023).

Yazıcı, K. & Ünsal, T. (2019). Kentsel Yaşam Kalitesi Açısından Süs Bitkilerinin Önemi; Tokat/Merkez-Yeşilirmak Örneği. *Ziraat Mühendisliği*, (367), 66-76. <https://doi.org/10.33724/zm.570582>.

WRI (2022). İstanbul Yaya Durağı, WRI Türkiye.
<https://wrisehirler.org/haberler/istanbul%E2%80%99da-bir-ilk-yaya-dura%C4%9Fi> (Erişim tarihi: 12.05.2023).

WRI Türkiye (2021). WRI Türkiye Sürdürülebilir Şehirler.
<https://wrisehirler.org/calismalarimiz/proje-sehir/istanbul-yaya-> (Erişim tarihi: 12.05.2023).